

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 9.12.2014
Sayı : 481

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Yıldırım Mehmet RAMAZANOĞLU
Kahramanmaraş Milletvekili

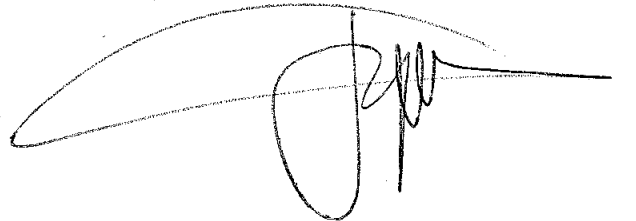

Prof. Dr. Mehmet Saygırm
Kahramanmaraş Milletvekili

Nevzat Pakdil
Kahramanmaraş Mv.
N. Pakdil

Sevde Bayraktar Kacar
Kahramanmaraş Milletvekili
S. Bayraktar

Utku Güvenc
Kahramanmaraş Mv

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İçişleri Sağlık, Aile, Gelişme ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji			
Tarih:		10 Aralık 2014		E. No: 2/2528
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
Ş	İC	MF	MS	MM
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞI	
09 Aralık 2014	
Nüfus	

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI	
09 Aralık 2014	
No: 358429	

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde, 2000’li yılların başından itibaren hızlı bir gelişim seyri izleyen perakende sektöründe alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılarının artışıyla organize perakendeciliğe doğru yaşanan dönüşüm süreci, bir yandan ülke ekonomisine katkı sağlarken; diğer yandan da birtakım ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara neden olmuştur. İşletmelerin açılışında standardı bulunmayan karmaşık işlemler ile ödemelerde gecikmeler, markalaşamama ve haksız rekabet oluşturan uygulamalar bu sorunların başında gelmektedir.

Ayrıca yaşanan gelişmeler, perakende sektöründe faaliyet gösteren ve bu sektörde geleneksel kesim olarak nitelendirilen esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile küçük ölçekli ticari işletmeler için pazar kaybı ve piyasada tutunma sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

Serbest piyasa ve rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden ve tüketici tercihleri de gözetilerek yaşanan bu sorunların giderilmesi ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması, Tasarının hazırlanmasındaki temel hareket noktasını oluşturmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, perakende ticaret sektörü 2011 yılsonu itibarıyla 343 milyar Türk Lirası tutarında bir ciroya ulaşmıştır. Perakende sektöründe ulaşılan bu büyüklüğe rağmen, sektörde kullanılan kavramların kanuni bir dayanağının bulunmaması ve bunun da uygulamada kavram karmaşasına neden olması Tasarının hazırlanmasında bir diğer hareket noktasını teşkil etmiştir.

Öte yandan, son yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizle birlikte azalan dış talep, büyük ölçüde iç taleple dengelenmiş ve perakende sektörü bu dengeyi sağlamada önemli rol üstlenmiştir. Bununla birlikte, ülkemiz ekonomisi için önem arz eden bu sektörde, yeterli ve güvenilir veri temininde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durum, sektöre yönelik doğru politika üretilmesini de zorlaştırmaktadır. Sektöre yönelik sağlıklı, güvenilir ve güncel verilerin oluşturulması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, kalkınma planları ve orta vadeli programlarda perakende ticarete yönelik yasal altyapı oluşturulması hususu da yer almaktadır.

Perakende sektörünü düzenleyen diğer ülke uygulamalarına bakıldığında, esas olarak iki yaklaşımın söz konusu olduğu görülmektedir. Bunlardan biri, sektörün bütün yönlerinin özel bir düzenlemeye konu edilmesi; diğeri ise, sektörle ilgili unsurların genel olarak farklı mevzuat ile ele alınmasıdır. Şu ana kadar, ülkemizde ikinci yaklaşımın kısmi olarak benimsendiği görülmekle birlikte, mevcut düzenlemelerin perakende sektörünün sorunlarını çözmede yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. Nitekim bu durum, sektörde yer alan aktörler tarafından da sürekli dile getirilmekte ve sektöre yönelik özel bir düzenleme yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Sektörün hukuki altyapısını oluşturmayı hedefleyen Tasarıda, hem organize hem de geleneksel perakendeciliğe yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Böylece, sektörde yaşanan sorunların bütüncül bir bakışla çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Tasarıyla, perakende işletmelerin sınıflandırılabilmesini sağlayacak tanımlamalara gidilmiş, bu çerçevede alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza gibi kavramlara yer verilmiş, yine sektörde sıklıkla kullanılan ancak mevzuatta yer almayan özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, özel markalı ürün, alışveriş festivali gibi bazı kavramlar tanımlanarak kanuni bir dayanağa kavuşturulmuştur.

Tasarıyla getirilen en önemli yenilik perakende işletmelerin açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerine ilişkindir. Açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin bir bilgi sistemi oluşturulması suretiyle basitleştirilmesi ve başvuruların bu sistem üzerinden tek bir mercie yapılması, böylelikle işlemlerin adeta tek bir kapıdan yürütülmesi öngörülmüştür. Sistem sayesinde işyeri açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerinde bir belgenin ikinci kez istenmeyerek bürokrasinin azaltılması hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşılması amacıyla, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesine ilişkin mevzuat hükümleriyle uyumlu çalışacak bir sistem tasarlanmıştır. Böylece, açılış ve faaliyetteki bürokratik işlem ve süreçler kısaltılarak hem ilgili kurum ve kuruluşlar hem de perakende işletmeler için maliyetlerin en aza indirildiği bir mekanizmanın kurulması hedeflenmiştir.

Tasarıda ayrıca; perakende ticaretin belirli standartlarda yapılmasını ve haksız rekabetin önlenmesini sağlamak amacıyla üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki alım satım sözleşmeleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan ödemelerin süreleri, perakende işletmelere yönelik prim ve bedel talepleri, mağaza markalı ürün satışları, kampanyalı ve sürekli indirimli satışlar ile alışveriş festivalleri, alışveriş merkezlerindeki ortak kullanım alanları ve perakende işletmelerdeki yer ve raf tahsisleri ile çalışma saatlerine ilişkin birtakım ilke ve kurallar düzenlenmiştir.

Öte yandan, ustalık belgesi ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı hususlarında yaşanan sorunların giderilmesine yönelik düzenlemeler de yapılmıştır.

Tasarı, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, Kanunun amacı ortaya konulmuştur.

MADDE 2- Madde ile, Kanunun kapsamı belirlenmiştir. Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenenler, Kanun kapsamı dışında bırakılmıştır.

MADDE 3- Sektörde kullanılan terimler tanımlanarak terim birliği sağlanmıştır. Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, mağaza markalı (özel markalı) ürün gibi literatürde ve sektörde sıkça kullanılan bazı kavramlar bir hukuk metninde ilk kez tanımlanmıştır.

Alışveriş merkezinin tanımı, alışveriş merkezleriyle benzer özellikler gösteren ve bünyesinde birden fazla perakende işletmenin bulunduğu çarşı, iş hanı ve pasaj gibi yapıların kapsam dışında tutulmasını sağlayacak şekilde yapılmıştır.

Perakende işletmelerin tanımlarında yer alan satış alanı büyüklüğü ile mağaza sayısı gibi nicel ölçütler, dünya uygulamaları ile ülkemiz koşulları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Ayrıca satış alanının tanımı, alışveriş merkezlerinde ortak kullanım alanlarında yer alıp da satış hizmetinin verildiği büfe (kiosk) ve stant gibi birimleri de kapsayacak şekilde yapılmıştır.

MADDE 4- Madde ile, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişi ile kapanışına ilişkin başvuruların tek bir mercie yapılması ve sonuçlandırılması, perakende işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ve bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla, Bakanlık bünyesinde PERBİS adı altında bir sistemin kurulması öngörülmüştür.

MADDE 5- Ülkemizde perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin izin süreci, ayrı ayrı birçok mercie başvurulmasını ve izin alınmasını, hatta aynı belgelerin birden fazla kurum veya kuruluşa verilmesini gerektiren uzun ve bürokrasi yoğun bir süreçtir. Ticari hayatın dinamik yapısı dikkate alındığında, bu süreçlerin kısaltılması ve basitleştirilmesi gerektiği açıktır. Madde ile, bu yönde düzenlemeler yapılmış, işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin başvuruların Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde kurulacak PERBİS üzerinden belediye, il özel idaresi veya diğer yetkili idarelere yapılması ve sonuçlandırılması öngörülmüştür.

Perakende işletmeler hâlihazırda esasen 3572 sayılı Kanun, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde belediyeler ve il özel idarelerinin izniyle açılmakta ve faaliyete geçmektedir. Madde ile, bu usul korunmuş ve buna ilaveten, ek bir izin prosedürü oluşturulmaksızın, işyeri açılış sürecini kolaylaştırmak ve yeknesaklığı sağlamak amacıyla, mevcut uygulamadan farklı olarak, açılış ve faaliyete geçiş iznini temsil eden işyeri açma ve çalışma ruhsatının, işyeri açılış sürecinde yer alan bütün kurum ve kuruluşlarca yapılacak işlemleri kapsayacak şekilde PERBİS üzerinden verilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, büyükşehirlerde kurulacak alışveriş merkezlerinin, kent bütünlüğü ve etkileyeceği alanın genişliği bakımından büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda yürütülmesi gerektiği değerlendirildiğinden, büyükşehirlerde alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatının anılan belediye tarafından verilmesini sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

MADDE 6- Madde ile, organize perakende kesiminde yer alan büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin sahip oldukları yüksek pazar payına ve bu paya bağlı piyasa gücüne dayanarak, mal temin ettikleri üretici ve tedarikçilere keyfi olarak yansıttıkları mağaza açılışı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi prim ve bedellerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bununla beraber, raf, anons ve reklam bedeli gibi prim ve bedellerin de belirli kurallar dâhilinde talep edilmesine yönelik olarak; “talebi doğrudan etkileyip etkilememe durumu” ile “sözleşmede kararlaştırılan hususlar” dikkate alınarak üretici ve tedarikçilerin mağduriyetlerini gidermeye yönelik düzenleme yapılmıştır.

MADDE 7- Madde ile, alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin kural olarak sözleşmede belirtilen sürede yapılması benimsenmiş, bununla birlikte hızlı tüketim mallarının özelliği, niteliği, üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olması gözönünde bulundurularak bunlar için azami ödeme süresi belirlenmiştir.

MADDE 8- Madde ile, yurtiçinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünler aracılığıyla, üreticilerin markalarının tanınırlığının arttırılmasını ve yeni markaların oluşmasını sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

MADDE 9- Madde ile, tüketiciye yönelik haksız uygulamaların önüne geçilmesini teminen, kampanyalı satışların 6502 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanunlarda yer alan usul ve esaslar dâhilinde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca bazı perakende işletmeler, tasfiye, kapatma, işyeri değişikliği söz konusu olmamasına rağmen bu gerekçeleri kullanarak aldatıcı ticari faaliyetlerde bulunmakta ve bu durum işletmeler arası haksız rekabete neden olduğu gibi tüketici mağduriyetlerine de yol açabilmektedir. Madde ile, bu tür olumsuzlukların önlenmesi amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca madde ile, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, belediyeler, perakende işletmeler ve diğer tüzel kişiler tarafından düzenlenmekte olan alışveriş festivallerinin yasal bir dayanağa kavuşturulması ve bu festivallerin belirli kurallar dâhilinde yapılması amaçlanmıştır.

MADDE 10- Hâlihazırda perakende işletmeler seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malları outlet mağaza veya fabrika satış mağazası adı altında sürekli olarak indirimli fiyattan satabilmektedir. Ancak, bu tür işletmelerde outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla satılan ürünler ilgili mağazada satılan ürünlerin küçük bir kısmını teşkil etse dahi bu mağazalar perakende işletmelerce outlet mağaza/fabrika satış mağazası olarak nitelendirilebilmektedir. Bu durum, hem outlet/fabrika fiyatından satış algısıyla hareket eden tüketicinin aldatılmasına hem de işletmeler arası haksız rekabete neden olabilmektedir.

Bahse konu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, öncelikle outlet veya fabrika çıkış fiyatı adı altında sürekli olarak indirimli satışa konu olabilecek mallar belirlenmiştir. Sonrasında, perakende işletmelerin söz konusu satış türünü çağrıştıran ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla sattıkları ürünlerin, ürün toplamının belirli bir oranını teşkil etmesiyle mümkün olabilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır. Son olarak, alışveriş merkezlerinin bu satış türünü belirten ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının bu satış türünde faaliyette bulunmasına bağlı kılınmıştır.

MADDE 11- Madde ile, özellikle çok sayıda kişiye hitap eden alışveriş merkezlerinde bireysel ve sosyal ihtiyaçları karşılayan ve sosyal ve kültürel etkinliklere imkân sağlayan belirli niteliklere sahip ortak kullanım alanlarının oluşturulması öngörülmüştür.

MADDE 12- Madde ile, serbest piyasa ilkelerinden vazgeçilmeden, alışveriş merkezlerinde daha fazla sayıda esnaf ve sanatkârın faaliyet gösterebilmesini sağlayacak kurallar öngörülmüş, ayrıca kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin yaşatılmasına yönelik bazı tedbirler alınmış ve yerli üreticiyi desteklemek amacıyla yöresel ürünlerin organize perakende işletmelerde satışına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir, ilaveten talep eden yöresel esnaf ve sanatkâr işletmelerinin de eğitim ve bayilik yoluyla, alışveriş kalitesinin ve en uygun eşdeğer satış fiyatlarının mahalle düzeyine yaygınlaştırılmasında sorumluluk üstlenmeleri ve geleneklerimizdeki ahilik ilkelerine uygun işbirliği sayesinde kendi varlıklarını koruyabilmeleri sağlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Madde ile, PERBİS'in kurulmasına, mevcut perakende işletmelerin durumuna, perakende işletmelere ilişkin bilgilerin PERBİS'e aktarılmasına, sürekli indirimli satış

yapan perakende işletmelere, ortak kullanım alanları ve raf tahsisine ilişkin geçiş hükümlerine yer verilmiştir.

MADDE 13- Yürürlük maddesidir.

MADDE 14- Yürütme maddesidir.

PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin kolaylaştırılması, perakende ticaretin serbest piyasa ortamında etkin ve sürdürülebilir rekabet şartlarına göre yapılması, perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması ve perakende işletmelerin faaliyetleri ile bunların birbirleri, üretici ve tedarikçilerle ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun; perakende işletmelerin açılış, faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasında Bakanlık, yetkili idare ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

(2) Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenenler bu Kanun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Alışveriş merkezi: Bir yapı veya alan bütünlüğü olan, içinde büyük mağaza ve/veya beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı diğer işyerleri bulunan, merkezi bir yönetime ve ortak kullanım alanları ile yönetmelikle belirlenen diğer niteliklere sahip işletmeyi,
- b) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,
- c) Bayi işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin mal ve hizmetlerinin satışına aracılık eden ve kendi adına bağımsız çalışan işletmeyi,
- ç) Büyük mağaza: Hangi ad altında olursa olsun, tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, en az dört yüz metre kare satış alanına sahip işletmeyi,
- d) Esnaf ve sanatkâr işletmesi: 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan esnaf ve sanatkârlarca işletilen işletmeyi,
- e) Hızlı tüketim malı: Gıda, içecek, temizlik ve kişisel bakım ürünlerini,
- f) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: Yetkili idarelerce verilen izni temsil eden belgeyi,
- g) İzin: Açılış ve faaliyete geçiş süreçlerinde, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda yetkili idare tarafından verilen onay, olur gibi işlemleri de kapsayan izni,
- ğ) Mağaza markalı ürün: Büyük mağaza veya zincir mağazanın, başkalarına ürettirerek kendi ad veya markasıyla işyerinde sattığı ve bunların fiyat, ambalaj veya tanıtımı üzerinde kontrole sahip olduğu ürünü,
- h) Meslek kuruluşu: Esnaf ve sanatkârlar odaları birliği ile ticaret ve sanayi odasını, ticaret ve sanayi odasının ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odasını,
- ı) Özel yetkili işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin, yönetim ve organizasyon ile dağıtım veya pazarlama teknolojileri gibi konularda bilgi ve desteğini almak suretiyle bu işletmenin mal veya hizmetinin satışı üzerindeki imtiyaz hakkını bedel, bölge ve süre gibi belirli şartlar ve sınırlamalar dâhilinde kullanan bağımsız ticari işletmeyi,

i) Perakende bilgi sistemi: Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin tek merkeze yapılmasını ve bu merkezden sonuçlandırılmasını sağlayan elektronik bilgi sistemini,

j) Perakende işletme: Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme, özel yetkili işletme, perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerini,

k) Perakende ticaret: Mal ve hizmetlerin perakende işletmelerce satışı ve pazarlanmasıyla ilgili faaliyetler bütünü,

l) Satış alanı: Münhasıran büro amaçlı kullanılan işyerleri ile konaklama, depolama, üretim tesis ve alanları ile ortak kullanım alanları hariç olmak üzere; alışveriş merkezlerinde işyerlerinin toplam alanlarını, büyük mağaza ve zincir mağazalarda ise doğrudan satış yapılan ve aracı satıcılara kiralanılan alanları,

m) Üst meslek kuruluşu: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunu,

n) Yetkili idare: İşyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili belediye veya il özel idareleri ile diğer idareleri,

o) Zincir mağaza: Satış alanı dört yüz metre karenin altında olan ve hangi ad altında olursa olsun tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı veya işletme adı altında bir merkeze bağlı faaliyet gösteren en az beş şubesi ya da işletmesi bulunan yahut sayısına bakılmaksızın içlerinden biri büyük mağaza olan işletmeleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Perakende Bilgi Sistemi, İzin ve İzin Süreci

Perakende bilgi sistemi

MADDE 4- (1) Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması, ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmesi, değerlendirilmesi, sonuçlandırılması ve bu işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ile bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde kısa adı PERBİS olan perakende bilgi sistemi kurulur.

(2) PERBİS, Bakanlıkça ilgili kurum ve kuruluşların erişimine açılır ve bu kurum ve kuruluşlar nezdinde kurulan elektronik kayıt sistemleriyle çevrimiçi olarak birbirine bağlanır.

(3) PERBİS'in kurulum, işletim ve diğer giderleri ile PERBİS'e bilgi ve belge aktarımına ilişkin giderler, Bakanlığın talebi üzerine Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin bütçesinden karşılanır. PERBİS'in işletim giderleri ile diğer giderleri için anılan Birliğin bütçesine her yıl ödenek konulur. Bu ödeneğin miktarı, yıllık bütçenin yüzde birini geçemez. Birliğin bütçesinden karşılanacak meblağın yeterli olmaması hâlinde söz konusu giderler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(4) PERBİS'te yer alacak ve erişime açılacak bilgiler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

İzin ve izin süreci

MADDE 5- (1) Perakende işletmeler, yetkili idarenin izniyle açılır ve faaliyete geçer. İzin, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde PERBİS üzerinden verilir.

(2) İzin verme yetkisi, mevzuatta öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesi ile sınırlıdır.

(3) Usulüne uygun izin alınmaksızın işyeri açılmaz ve faaliyette bulunulamaz.

(4) İzin başvurusu, doğrudan veya PERBİS üzerinden yetkili idareye yapılır. Doğrudan yapılan başvurular, yetkili idare tarafından PERBİS'e işlenir. İzin başvurusu, başvuru tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde yetkili idarece ön değerlendirmeye tabi tutulur.

(5) Değerlendirme sonucu uygun bulunan başvurular, perakende işletmenin açılış sürecinde yer alan ilgili kurum ve kuruluşlara, dördüncü fıkrada belirtilen süre içerisinde PERBİS üzerinden iletilir. Bu iletimle birlikte, ilgili kurum ve kuruluşlara da gerekli başvuru yapılmış sayılır.

(6) İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından, mevzuatı çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılır ve yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olarak perakende işletmenin açılış ve faaliyete geçişi için gerekli olan bilgi ve belgeler PERBİS'e işlenerek yetkili idareye iletilir.

(7) Mevzuatta öngörülen şartları taşıyan perakende işletmelere, yetkili idare tarafından PERBİS üzerinden izin verilerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.

(8) Başvurusu uygun bulunmayanlara, sonuç gerekçeli olarak tebliğ edilir.

(9) Perakende işletmenin başka bir adrese taşınması ya da devredilmesi hâlinde, en geç bir ay içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatının yenilenmesi zorunludur. Faaliyet konusunun değişmesi hâlinde ise işyeri açma ve çalışma ruhsatı yenilenmedikçe faaliyette bulunulamaz.

(10) Büyükşehirlerde, alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Alışveriş merkezi projesi için yapı ruhsatı verilirken, o yerdeki ticaret veya ticaret ve sanayi odası ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliğinin görüşü alınır.

(11) Altıncı fıkrada öngörülen esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İlke ve Kurallar

Prim ve bedel talebi

MADDE 6- (1) Büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmeler; üretici veya tedarikçiden mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi adlar altında ürün talebini doğrudan etkilemeyen bir prim veya bedel talep edemez.

(2) Birinci fıkrada sayılan perakende işletmeler, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklam, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya tedarikçiden, sözleşmede türü ve oranı belirtilmedikçe prim ya da bedel talebinde bulunamaz. Bu hâlde, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta tutulması zorunludur.

Ödeme süresi

MADDE 7- (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır.

(2) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresi; üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olduğu durumlarda, teslim tarihinden itibaren otuz günü geçemez.

(3) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1530 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

Mağaza markalı ürün

MADDE 8- (1) Yurtiçinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve ambalajında, perakendecinin ad, unvan veya markasının yanı sıra üreticinin ad, unvan ya da markasına da uygun bir şekilde yer verilir. Bu hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kampanyalı satış ve alışveriş festivali

MADDE 9- (1) Perakende işletmeler, 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebilir. Ancak kampanyanın süresi; işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.

(2) Mahalli idareler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların ortağı olduğu şirketler ve diğer tüzel kişiler; birlikte veya bağımsız olarak, perakende işletmelerin katılımıyla, yılın belli dönemlerinde, ilçe, il, bölge veya ülke düzeyinde alışveriş festivali düzenleyebilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bu festivaller için ayıracakları ödenek miktarı, bütçelerinin yüzde beşini geçemez. Alışveriş festivalinin başlangıç ve bitiş tarihleri ile festivalin programı ve uygulama alanı önceden Bakanlığa bildirilir.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Sürekli indirimli satış

MADDE 10- (1) Sürekli indirimli satış; seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malların, perakende işletmelerce, indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı üzerinden yıl boyunca satılmasıdır.

(2) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelerin ön cephesinde, kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde bu satış türünü gösterir ya da çağrıştırır ibarelere yer verilir. Bu ibarelerin alışveriş merkezlerince kullanımı, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının birinci fıkra kapsamında faaliyet göstermesine; alışveriş merkezi içinde bulunanlar da dâhil diğer perakende işletmelerce kullanımı ise satışa sunulan malların en az yüzde yetmişinin aynı fıkarda belirtilen niteliklere sahip olmasına bağlıdır.

(3) Sürekli indirimli satışa konu mallar ve alışveriş merkezi yönetimlerinin bu madde kapsamındaki yükümlülükleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Ortak kullanım alanları

MADDE 11- (1) Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza ve diğer ticari işletmeler 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuatına göre müşterileri için otopark alanı oluşturmakla yükümlüdür.

(2) Alışveriş merkezlerinde, satış alanının en az binde beşine tekabül eden alanın sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla ayrılması zorunludur. Bakanlık, bu oranı bir katına kadar arttırmaya veya yarisına kadar azaltmaya yetkilidir.

(3) Alışveriş merkezlerinde, acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadet yeri, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı gibi ortak kullanım alanları oluşturulur.

(4) Ortak kullanım alanları, engelliler ile yaşlı ve çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulur.

(5) Bu madde uyarınca oluşturulacak ortak kullanım alanları ile bunların niteliklerine, bu alanlara ilişkin ortak giderlere ve bunlara katılıma, giderlere katılanların bilgilendirilmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Yer ve raf tahsisi

MADDE 12- (1) Alışveriş merkezlerinde, esnaf ve sanatkâr işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında yer ayrılır. Bu yerler, esnaf ve sanatkâr işletmecilerinden yeteri kadar talep olmaması veya boşalan yerlerin duyuru tarihinden itibaren on gün içinde doldurulamaması hâlinde diğer talep sahiplerine de kiralanabilir.

(2) Alışveriş merkezlerinde; geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az binde ikisi oranında yer ayrılır. Bu yerlerin kira bedeli, rayiç bedelinin dörtte birinden fazla olamaz. Söz konusu meslekler, ilgili üst meslek kuruluşunun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir ve ilan edilir.

(3) Hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda, satış alanlarının en az yüzde birine tekabül edecek şekilde raf alanı, mağazanın bulunduğu ilde üretilmesi kaydıyla coğrafi işaretli olarak tescil edilen veya coğrafi işaretli olarak tescil edilmemiş olsa bile meslek kuruluşlarının uygun görüşü alınarak ticaret il müdürlüklerince belirlenen yöresel ürünlerin satışına ayrılır. Yöresel ürünlerle doldurulamayan raf alanları, diğer ürünlerin satışı amacıyla kullanılabilir.

(4) Benzer bir işbirliği modeli, alışveriş merkezleri, büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bunlardan eğitim ve bayilik almayı talep eden aynı coğrafi bölgedeki yöresel esnaf ve sanatkâr işletmeleri arasında kurulur. Bu işbirliğinde yer alacak alışveriş merkezleri, büyük mağaza ve zincir mağazalar, eğiterek bayilik verecekleri esnaf ve sanatkâr işletmelerinin muhasebelerini ve onlara sundukları ürün stoklarını kendi bünyelerinde kodlayarak merkezi şekilde yönetmek suretiyle, en asgari karla mahalle düzeyine kadar yaygınlaştıracakları alışveriş kalitesini ve eşdeğer satış fiyatı uygulamasını, kendi liderlikleri altındaki özyönetimle ve il ticaret müdürlüklerinin bağımsız denetimiyle gerçekleştirirler.

(5) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) PERBİS kuruluncaya kadar, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemleri ilgili mevzuatına göre yürütülür.

(2) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sürecinde yer alan yetkili idareler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar; Bakanlığın koordinasyonunda, teknik ve personel altyapıları ile gerekli diğer hususları PERBİS kuruluncaya kadar tamamlayarak bilgi sistemlerini PERBİS'le uyumlu hâle getirir.

(3) Perakende işletmelere ait gerekli bütün bilgiler, kurulmasından itibaren en geç bir yıl içerisinde Bakanlığın koordinasyonunda yetkili idare tarafından PERBİS'e aktarılır. Bakanlık, bu süreyi birer yılı geçmemek üzere en fazla iki defa uzatmaya yetkilidir.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapı ruhsatı almış olmakla birlikte işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan alışveriş merkezleri hakkında 5 inci maddenin onuncu fıkrası hükmü uygulanmaz.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce perakende işletmelerin almış olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatları geçerliliğini korur.

(6) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde durumlarını 10 uncu maddeye uygun hâle getirir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olan alışveriş merkezlerinde, 11 inci maddede öngörülen ortak kullanım alanları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde oluşturulur.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar esnaf ve sanatkâr işletmecilerine öncelik verilmek suretiyle kiralanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar geleneksel, kültürel ve sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiralanır.

(10) 12 nci maddenin üçüncü fıkrasında, hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda yöresel ürünler için öngörülen raf tahsisi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

(11) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Bakanlık tarafından bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlük

MADDE 13- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.